Život je o vztazích

Dokončení ze str. 1

smysl dialogu tak, jak se jím zabýval Milan Machovec a jiní. Pěstovat dialog je jistě jednou z podstatných dovedností?

Pokud bychom chtěli odpovědět na otázku, o čem je život, byla by správná odpověď: O vztazích.

Už počatý člověk navazuje první vztah s matkou v její děloze, po narození s ostatními lidmi, hodnotami, a nakonec i vztah k sobě samotnému a k Bohu.

Vztahy žijí, pokud jsou naplněny komunikací. Té ovšem v moderní době ubývá, a pokud nějaká existuje, tak není kvalitní. A tu je ten problém odcizení. Moudře řekl německý filosof Martin Heidegger: Moderní technika překonala všechny vzdálenosti, ale nevytvořila žádnou blízkost.

Znepokojuje mne nedostatek dialogu v rodinách. Sama jsem takové situace poznala, prarodiče byli kultivovaní a zralí, otec a matka byli velmi nezralí, příliš mladí a stále chtěli být majiteli pravdy.

Právě na schopnosti kvalitního dialogu se ukáže, do jaké míry je člověk pokorný. Dialog je lakmusovým papírkem pokory.

Nejzdravější formou dialogu je „kdo s kým“. Naopak nejhorší formou je „kdo s koho“.

V jedné ze svých knih jste citoval britského profesora a vrchního rabína Jonathana Sackse: „Ztrátou víry ztrácíme postupně a bez okamžitého povšimnutí (někdy až zadlouho) pět věcí. Víru v lidskou důstojnost a posvátnost života. Politickou smlouvu s kolektivní odpovědností za společné blaho. Systém morality, smysl slov jako povinnost, loajalita a důvěra. Soudržnost manželství a rodiny. Smysl života a životní poslání. Smysl pro záhodnost a možnost spravedlnosti.“ Mohl byste nám tyto souvislosti analyzovat?

J. Sacks píše o tom, co jsme ztratili, a já bych si ho dovolil ještě doplnit. Ztratili jsme také schopnost rozlišovat mezi dobrem a zlem, pravdou a lží, krásou a ošklivostí. Zpovrchněli jsme. V názorech, ve vzdělání, ve vztazích, v humoru. Je potřeba slyšet znovu Ježíšovu výzvu a zajet na hlubinu.

Jako psychiatr i duchovní upozorňujete na bolesti doby a všímáte si toho, že někteří mladí jedinci trpí existenciální frustrací, ztrátou smyslu života, a proto utíkají k hazardu, ke drogám, alkoholu, promiskuitě a k falešným bohům. Jak o těchto souvislostech přemýšlíte?

Střední generace ztratila vertikálu a mladá generace ji ještě nenašla. Proto se žije horizontálním způsobem života. Od pondělka k úterku, od sociální dávky k sociální dávce a od pervitinu k pervitinu. Bohužel. Ovšem ti mladí lidé za to nemohou. Spíše bych u soudu žaloval společnost než souzeného. Společnost, která kromě materiálních věcí mnoho jiného, duchovně a eticky kvalitního, nenabízí.

Mladí lidé často přehnaně komunikují přes mobil nebo sociální sítě a nedovedou vést kvalitní dialog s tím, kdo stojí vedle nich. Pane profesore, jak uvažujete o mezigeneračních vztazích a jak vnímáte mileniály?

Dnes už skoro nemůžeme říci, že si hoch dívku namluvil, ale že si ji vyesemeskoval. Pokud jsou dva mladí spolu a místo hledění si do očí hledí do mobilu, je to známkou, že si osobně nemají co říci a obsah dialogu hledají někde jinde. Pokud jde o mileniály, už jsem se o nich zmínil. Je mi jich trochu líto a bojím se, že zůstanou na něčem závislí.

Ptala se Olga Nytrová

Bůh je hlavně milosrdný

Stále podstatnější mi přijde vypovědět o Bohu, že je hlavně milosrdný. Teologa hned napadne „milosrdenství vs spravedlnost“. Ale toto Boží milosrdenství je o srdci, nikoli o nějaké spravedlnosti podle práva. Kdyby to bylo o právu a tím pádem o totalizované spravedlnosti, pak by nikdo před Bohem neobstál. Boží milosrdenství je o tom, kde máme své srdce a co s tímto srdcem děláme – zda srdce dáváme k dispozici a otevření (se).

Vzpomněl jsem si na papeže Františka, který píše také o „srdci Boha“, když v bule „Tvář milosrdenství“ (Misericordiæ Vultus, 2015) zmiňuje, že „ze srdce Trojice, z nejhlubšího nitra Božího tajemství, bez ustání plyne a proudí obrovská řeka milosrdenství. Tento pramen se nikdy nevyčerpá, ať jsou jakkoli početní ti, kdo k němu přistupují. Každý z něho může čerpat pokaždé, když potřebuje, protože Boží milosrdenství je nekonečné“. Tak se naše srdce může napojit na srdce Nejsvětější Trojice. Každý se může napojit, nikdo není vyloučen. Když si uvědomíme význam těchto slov, pak budeme s otevřenou pusou jen žasnout. Žasnout a děkovat. U Boha je jisté jeho milosrdenství více než Boží hněv. Sv. Augustín nás ubezpečuje, že snadněji Bůh zadrží právě svůj hněv nežli milosrdenství. Vzpomeňme si na to tehdy, když propadneme hněvu. Připodobněme se Bohu v tom, že místo hněvu necháme otevřeno stavidlo milosrdenství. Jako neutuchající proud vody se valí Boží milosrdenství a omývá hříšníky, kteří jsou pozváni k odpuštění.

Ale co s tím odpuštěním? Svátost zpovědi a pokání máme. Bůh nás zve k očištění a omytí. Vstupuje nečekaně a podává nám ruku. Chce však, abychom jej následovali?

Následování Boha? Nevím, možná. Ale já bych rád vrůstal do Boha. Východní křesťané hovoří o zbožštění (theosis). Proměnění naší zraněné lidské přirozenosti je však ve skutečnosti opačné. Je to Bůh, který vrůstá do nás. Je to Bůh, který nás přijímá a snižuje se. Bohočlověk se sklání, abychom my byli účastni neporušitelnosti. Paradox toho, že je to nakonec vlastně naopak, je jen potvrzením faktu, že my si často velmi naivně myslíme, že rozhodujeme o tom, jak to bude. Místo antropocentrismu raději theocentrismus.

V našem středu nemá být „Já“. V našem středu nemá být člověk. V našem středu má být Bůh. Okolo Boha se má vše točit. I naše „Já“ má kroužit okolo Boha. Stejně jako planety obíhají okolo slunce, máme putovat po své dráze životní pouti s duchovním zrakem upřeným do středu – k Bohu. A máme do něj vrůstat tím, že se otevřeme jeho světlu. Když se naplno otevřeme, tak nás toto světlo „protne“ a naplní, On vroste do nás a přijme nás. To je životní praxe, nikoli suchá teorie.

Filip Gorazd Martinek

Můžete si přečíst

V co (ne)věří generace Z

V co (ne)věří generace Z (Texty z kurzu Spolku evangelických kazatelů z r. 2022), Eman 2022

V lednu 2023 vyšla v nakladatelství EMAN kniha „V co (ne)věří generace Z (Texty z kurzu Spolku evangelických kazatelů z r. 2022)“. Jedná se o kolektivní monografii, která mapuje náboženský život současné mládeže v České republice.

Kombinuje přístup sociologický a ekonomický, psychologický a teologický. Dává slovo těm, kdo svým působením horizont současné mládeže spoluvytvářejí (influencer Kovy, básnířka slam poetry Ellen Makumbirofa a youtuberská dvojice Pastoral Brothers).

V knize najdeme jak vědecké studie, tak upřímné výpovědi těch, kteří se mladou generaci snaží oslovit:

Karel Kovář, zvaný Kovy: *„Co tedy mladá generace chce? Pro mladou generaci je důležité najít vždy smysl toho, co právě dělá. Mladí potřebují vidět smysl práce a vědět, pro koho ji dělají. Možná to vypadá naivně, ale platí to také pro pracovní prostředí. Během práce chtějí růst a zlepšovat se.“*

„Jak mladé lidi oslovit? Mladá generace sleduje televizi a internet. Tištěnými texty k ní neproniknete. Najdete ji v online prostředí...“

Youtuberská dvojice Pastoral Brothers

Jakub: *„Na počátku projektu Pastoral Brothers byl mladý aktivní farář, který si položil otázku: Jaký je můj farářský cíl? Odpověděl si: šířit evangelium srozumitelně a současnou formou. Ten farář byl Karel Müller. Vypozoroval, co teenageři, které měl jako farář pro mládež na starost, sledují, co je baví atd. Zjistil, že to jsou youtubeři. Fajn, tak jejich videa začal používat při katechezi. Když probírali lež, tak jim pustil Kovyho, který zrovna natočil video o lži, a poté se o lži bavili z křesťanského pohledu. V tom Karla napadlo, že by měl existovat nějaký křesťanský youtuber. Hledal na youtube, zda něco takového už existuje, ale to, co našel, mu vůbec nesedělo. Proto se rozhodl, že bude videa natáčet sám, ale nechtěl na to být sám…“*

Markéta Černá

V zahradách samoty

Trefný postřeh básníka Michala Bulíře: „Volič, který v osobě prezidenta hledá spasitele, bude zklamán i Spasitelem.“ Uznávám, že Spasitel, v něhož věřím, během posledních dvou tisíc let zklamal mnohé – protože není mesiášem podle našich představ a neřídí se našimi plány. Prvním zklamaným byl Jidáš. Zřejmě také doufal v politického spasitele. Ježíš však nepřišel proto, aby plnil naše přání. Nikomu neslíbil: „Následuj mě a budeš se mít dobře, tvoje problémy zmizí.“ Naopak se nebál říct: „Kdo chce jít za mnou, zapři sám sebe a vezmi svůj kříž.“

Součástí toho životního kříže je i poznání a přijetí, že realita neodpovídá našemu zadání, odmítá se mu přizpůsobit. V praxi to znamená, že spíše než realita bych se měl změnit já. Když Ježíš vyzývá „Obraťte se“, jinými slovy tím sděluje: „Změňte směr, v němž hledáte své štěstí“ (výklad mnicha Thomase Keatinga). Pokud nedopřeji druhým jejich volbu a budu jimi pohrdat nebo je dokonce nenávidět, protože jdou cestou, kterou nepovažuji za správnou, nikdy nepocítím ani letmý dotyk štěstí, smíření, radosti a naděje. Odsoudím se k trápení, vzteku a strachu v domnění, že mě sevřela nepřátelská realita, ale přitom největšího nepřítele si nosím v sobě. Jestliže ho neobejmu a nepolíbím podle Ježíšova přikázání „Milujte své nepřátele“, budu si ho stále promítat do lidí, kteří mě štvou a frustrují. Společnost zůstane rozdělená, příkopy hluboké, neboť dělící čára prochází naší duší. Teprve za vnitřní hranicí, kterou se bojíme prolomit, začíná cesta k uzdravení a zacelení ran.

Na té cestě nepřekročím svůj stín – naopak si jej zamiluji, přijmu jej, neboť dosud byl vytěsněnou, odmítanou a nechtěnou částí mne samého. Evangelium Ježíše Krista svědčí o neslýchané pravdě, že Bůh si nás zamiloval jako první – i s naším stínem. Jsme milovaní, a proto si můžeme odpustit. Nemusíme nenávidět, proklínat, ani pohrdat nikým, kdo nám připomíná, co všechno v nás bylo nezpracované, nezahojené, neusmířené.

Nemá smysl dokolečka řešit, kdo všechno mě zklamal, nevyslyšel, nevyhověl mi, nezařídil se podle mého. Počítání křivd a hledání viníků mě opravdu neudělá šťastným. Poselství evangelia ukazuje, že můj život nemusí skončit zklamáním pro Stvořitele, jenž mě životem obdaroval, ani zklamáním pro lidi, s nimiž svůj život sdílím, a snad ani pro ty, s nimiž se sdílet neumím. Ale vím, že potřebují pro život přesně totéž, co i já potřebuji na každý den. Třebaže se lišíme v názorech, všichni jsme stejní v tom podstatném, bez čeho by se vůbec nedalo žít.

Lukáš Bujna, *www.mysterion.info*